

LR Aplinkos ministerijai

2021-02-01 Nr. AM-2/21

DĖL PASIŪLYMŲ LR VYRIAUSYBĖS PLANO ĮGYVENDINIMUI

Stipriai palaikome LR Vyriausybę įgyvendinant ES Žaliojo kurso tikslus ir transformuojant Lietuvos ekonomiką į tvaresnę, su mažesne tarša ir sugyvenančia su gamta.

Pasiūlymai:

1. Inicatyva „155.1. Žalioji mokesčių pertvarka.“ turėtų būti įgyvendinama kiek įmanoma anksčiau. Dabar nustatyti terminai gali suponuoti pakeitimų nukėlimą į dar tolesnį laikotarpį. Papildomai, siūlome:
 - a) Įvesti PVM lengvatą įvairioms taisymo paslaugoms, kad žmonės būtų skatinami taisyti savo daiktus, o ne keisti juos naujais. Daugybė ES šalių tą jau yra padariusios;
 - b) Padidinti atliekų šalinimo sąvartyno mokestį ir įvesti atliekų deginimo mokestį, tam kad daugiau atliekų būtų panaudojama pakartotinai arba perdirbama. Taip pat kaip alternatyvą svarstyti apie MBA mokestį savivaldybėms, kurios neužtikrina maisto ir virtuvės atliekų surinkimo;
 - c) Apmokestinti 10 centų mokesčiu visus vienkartinius maišelius (popierinius ir plastikinius plonesnius nei 50 mikronų). Tai skatintų žmones atsisakyti šių vienkartinių produktų;
 - d) Apmokestinti 10 centų mokesčiu visus vienkartinius kavos puodelius. Tai skatintų žmones atsisakyti šių vienkartinių produktų, nes didžioji dauguma jų yra neperdirbami;
 - e) Svarstyti galimybes įvesti CO2 mokestį iškastinio kuro naudojimui, sektoriuose, kurių neapima ES ATL sektorius. Kaip pavyzdys galėtų būti toks mokestis nuo 2021 m. pradėtas naudoti Vokietijoje;
 - f) ES nuo 2021 m. taikomas mokestis už neperdirbtą plastikinę pakuotę privalo būti įtrauktas kaip mokestis už tarša plastikinė pakuote, kad būtų įgyvendinamas principas „teršėjas moka“ ir už neperdirbtą pakuotę nereikėtų mokėti iš biudžeto, t.y. visų pinigų, net ir žmonių, kurie nenaudoja vienkartinio plastiko pakuočių.
2. Inicatyva „155.2. Lietuvos ekonomika tampa žiedine“ yra labai sveikintina. Papildomai siūlome:

POKYČIAI
UŽ APLINKĄ

VšĮ "Žiedinė ekonomika"
P. Žadeikos 20-1, Vilnius
domantas@circulareconomy.lt
+37061204638

- a) Nustatyti didesnę gamintojo atsakomybę baldų ir elektronikos prietaisų sektoriuose, nurodant privalomą rinkai pateiktų produktų sutvarkymo procentą. Tas skatintų jų surinkimą didžiųjų gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse ir socialinio verslo įsitraukimą. Tokia sistema puikiai veikia dalyje ES šalių – Ispanijoje, Prancūzijoje, Belgijoje ir kt.;
 - b) Svastyti reklamos įstatymo pakeitimus. Reklamos įstatymas padeda mus apsaugoti nuo brukalų elektroninėje erdvėje, tačiau juos vis dar gauname į paštą. Uždraudžiant neadresuotas korespondencijas įmetimą be sutikimo ant pašto dėžutės, per metus pavyktų sutaupyti reikšmingus popierius kiekius. Pvz. Amsterdamo miestas skaičiuoja kad taip sutaupo apie 30 kg popieriaus gyventojui;
 - c) Panaudoti mokestinius mechanizmus atliekų taršime aprašytus 1-ame pasiūlyme.
3. Palaikome iniciatyvą „155.3. Neutralaus poveikio klimatui ekonomika iki 2050 m.“ ir siūlome ją paankstinti iki 2040 m. Esame pasiruošę teikti visą ekspertinę medžiagą, kurios gali prireikti. Taip pat siūlome išplėsti visuomenės edukaciją apie klimato kaitą nuolat atnaujinant tokius leidinius kaip „100 klausimų apie klimato kaitą“, išplečiant ir pagerinant svetainę „klimatokaita.lt“ ir finansuojant šviečiamuosius renginius mokiniams.
 4. Palaikome iniciatyvą „155.4. Neutralaus poveikio klimatui Vyriausybė nuo 2024 m., visas viešasis sektorius – nuo 2027 m. Viešasis sektorius turi rodyti atsakingo *modus operandi* pavyzdį.“ Ir siūlome tą terminą padaryti ankstesniu, pvz. 2023 ir 2025, atitinkamai.
 5. Palaikome iniciatyvą „157.1. Pirmasis neutralaus poveikio klimatui ir beatliekis Lietuvos miestas iki 2030 m.“ ir siūlome užsibrėžti ankstesnį to įgyvendinimą. Būdami Europinės nevyriausybinių organizacijos „Zero Waste Europe“ nariai, galime pasiūlyti geriausią beatliekių Lietuvos miestų praktiką ir padėti ją įgyvendinti per kelis metus.
 6. Siūlome su LR Žemės ūkio ministerija pradėti dialogą dėl maisto švaistymo problematikos ir įvesti privalomą maisto aukojimą žmonių vartojimui tinkamų produktų prekybos centruose didesniuose nei 400 m² bei dideliuose renginiuose ir maisto produktų gamybos įmonėse. Geroji Prancūzijos patirtis: <http://www.circulareconomy.lt/wp-content/uploads/2020/12/Pranc%C5%ABzijos-%C4%AFstatymas-kovoje-su-maisto-%C5%A1vaistymu.pdf>

**POKYČIAI
UŽ APLINKĄ**

VšĮ "Žiedinė ekonomika"
P. Žadeikos 20-1, Vilnius
domantas@circulareconomy.lt
+37061204638

- Siūlome su LR Žemės ūkio ministerija pradėti dialogą dėl tiesioginių išmokų už žemės naudijimą. Dirva galėtų ne tik prisidėti prie klimato kaitos kaip yra dabar, bet ir padėti su ja kovoti. Pvz.: per tiesiogines išmokas ūkininkams mokant už dirvos organinės medžiagos kėlimą naudojant organines trąšas būtų skatinama organinių trąšų gamyba. Tokios trąšos yra daromos iš mėšlo ir kitų organinių atliekų (pvz. maisto). Taip atliekų tvarkytojai būtų skatinami gaminti daugiau organinių trąšų ir būtų sprendžiama maisto / virtuvės atliekų problema, ūkininkai naudoti organines trąšas ir būtų sprendžiama dirvos erozijos ir skurdėjimo problema, o kuomet didėja dirvos organinės medžiagos kiekis, ji sekvestruoja anglies dvideginį – dalinai sprendžiama klimato kaitos problema.

Pagarbiai

Direktorius

Domantas Tracevičius

**POKYČIAI
UŽ APLINKĄ**

VšĮ "Žiedinė ekonomika"
P. Žadeikos 20-1, Vilnius
domantas@circulareconomy.lt
+37061204638